

דַּרְשֵׁתִי קִרְבָּתְךָ

על פי שיעורו של הרב איתן כהן שליט"א • השיעור נמסר בבית הכנסת פרי מגדים, צפת ת"ו • במוצ"ש פרשת וירא, תשפ"ו

עוד סנטימטר אחד של שלום בית!

"ויאמרו לו איה שרה אשתך ויאמר הנה באוהל".

אומר רש"י: ידעו מלאכי השרת היכן שרה נמצאת, אז למה שאלו "איה שרה אשתך"? כדי לחבבה על בעלה, להגיד לו שצנועה היא. זה סיפור ראשון שהיה.

סיפור שני שהיה – פעם ראשונה שאלוקים כביכול 'משקר'. אלוקים משקר ואומר ששרה אמנו אמרה ש'היא' זקנה. למה? כיוון שאם אלוקים היה אומר ששרה אמנו אמרה ש"אדוני זקן", מי יודע מה יכול להיות? לכן בורא עולם שיקר. אפילו שחוטמו אמת, הוא שיקר כדי להשכין שלום בין אברהם לבין שרה אמנו. פלא פלאים!

עכשיו אני רוצה לברך אתכם, אבל יש תנאי לברכה, אני רוצה לברך אתכם שתזכו בעזרת השם להגיע לגיל 100, בריאים, אבל בתנאי שכשתיכנסו לבית הכנסת יגידו "הזקן הגיע". רוצים או לא רוצים? בטח רוצים, מה השאלה? אתה ילד? לא! אתה זקן בגיל 100, בטח רוצים, מה השאלה?

אז אני לא מבין – אם אלוקים היה אומר לאברהם אבינו שאשתו אמרה שבעלה זקן – מה היה קורה? הרי הוא באמת זקן בגיל 100. ובכל אופן בורא עולם היה צריך לשקר.

למה לשקר? כדי שאברהם אבינו לא יגיד "ראית? מאחורי הגב מלכלכת עליי! מאחורי הגב אומרת עליי שאני זקן!", זה כל הבעיה.

הלוואי עלינו שייגידו לנו שאנחנו זקנים. אף על פי כן, אצל בורא עולם היה איזה משהו, נקודה שבנקודה, שלא יהיה איזה משהו בשלום בית.

סימן שאין לנו שום הבנה בעוד סנטימטר אחד של שלום בית – לנו נראה כאילו טוב, עוד סנטימטר אחד, זה לא רציני, עזוב אותך – רק אם יהיה איזה מהפך שלם – זה שווה! אבל סנטימטר אחד? עזוב, זה כלום.

ופה תראה, בורא עולם שינה מפני השלום, רק כדי שיישאר טיפה מן הטיפה אצל אברהם אבינו, לחבבה על בעלה.

אפילו שהמדרש רבה כותב ששרה אמנו, כל עוד שיצחק לא נולד, הייתה בפני אברהם כמו כלה בשעת חופתה. אתה יודע איזה אהבה ביניהם הייתה? איזה עוצמה של אהבה היה בין אברהם לבין שרה! לא משהו שאתה יודע שבשגרה – לא בשגרה. כמו כלה בשעת חופתה! שיה אהבה שיכול להיות. אף על פי כן, אם אתה יכול להוסיף עוד סנטימטר אחד – אין תיאור! אין תיאור מה זה תוספת של עוד סנטימטר אחד של שלום בית.

בשביל מה רחל רוצה ילדים?

אותו דבר רואים גם כן אצל רחל אמנו. אמרה רחל ליעקב "הבה לי בנים ואם אין מתה אנוכי". אם אין לי בנים – אני מתה! טוב, בסוף נולד לה ילד.

מה היא אמרה כשהוא נולד "ותאמר אסף אלוקים את חרפתך" (בראשית ל, כג). אומר רש"י: במה השם אסף את חרפתה? בזה שאם יעקב אבינו חזר מהשדה, אז הוא שאל אותה "תגידי לי רחל, איפה התמרים שהיו פה בארון?" מה תספר לו עכשיו? אין מה לספר. ועל זה – "אם אין מתה אנוכי!"

וכשנולד יוסף מה היא אמרה? "ברוך השם, עכשיו יהיה ביני לבין יעקב שלום". מה שלום? שאם יעקב ישאל "איפה האגוזים?" אני אגיד לו "יוסף אכל אותם".

אני לא מבין! בשביל זה את רוצה ילדים? תגידי לי, בשביל האגוזים האלה את רוצה ילדים? זה מה שמעניין אותך? זהו? זהו? רחל אמנו, "אני מתה, מתה!" על מה את מתה, על האגוזים האלו? אני לא מבין אותך!

אין לנו הבנה בעוד תוספת של מילימטר אחד, מילימטר שיש שלום בתוך הבית. אין לנו הבנה. כמה שננסה להבין – אין לנו הבנה במילימטר אחד, באגוזים, בשקדים, בדברים הפשוטים ביותר שיכולים להיות. אין לנו הבנה.

הפרשה הזאת מלמדת אותנו עד כמה כדאי להשקיע במושג הזה שנקרא שלום בתוך הבית. שלום בבית כנסת, שלום באיפה שאתה תהיה, בחברותא. המושג הזה "שלום" יקר מאוד מאוד בעיני השם.

הישועה נמצאת דוקא במקום הקושי

כמה אתם חושבים שהיה עולה לדעתכם להשקיע לפתוח בית תמחוי פתוח מארבע רוחות השמיים? מתי שאתה רוצה אתה יכול לבוא לאכול. בוקר, צהריים, ערב, לילה, חצי לילה, לפנות בוקר. מתי שאתה רוצה אתה יכול לבוא לאכול בהכשר של אברהם אבינו. איזה דבר גדול זה! בחינם.

אז אולי בשבוע הראשון פחות אוכלים. שבוע שני זה עובר מפה לפה. אחרי חודש אתה יודע מה זה? מיליונים! מיליונים! אני אומר לך להחזיק דבר כזה...

כל אחד יודע בבית שלו החשמל, המים, הגז, כל הדברים האלו זה בקטנה. אבל האוכל – הכלכלה של הבית, שיה הפרנסה. אתה יודע מה זה עכשיו להחזיק אוכל? מה זה? ים! באמת ים!

אברהם אבינו מחזיק את זה, נותן לאנשים לאכול בשפע גדול, ולא מבקש שום תמורה על זה. התורה כותבת את זה בראשי תיבות. בראשי תיבות! "ויטע אשל" – אכילה, שתייה, לווייה, לינה. מה שתרצו זה בסדר, לא משנה. אכילה, שתייה.

במה? בראשי תיבות. מה זה ראשי תיבות? זה מיליונים! מה, מה אתה עושה ראשי תיבות? אחד פתח איזה גמ"ח כזה גדול, אתה מזכיר אותו בראשי תיבות? מה זה? אתה יכול להזכיר, תגידי "אכילה", תגידי! לא, גם את זה הוא לא אמר, אפילו 'א' הוא אמר. זה בא'. זהו, תבין לבד שזה אכילה.

בתחילת הפרשה הגיעו שלושה ערבים, שלושה אורחים הגיעו לאברהם אבינו. מה נתן להם? שלושה לשונות בחדר.

כמה עולה לשונות של חרדל? מישוהו אמר לי שלשון פרה עולה 60 שקל, נגיד טרי 150, 200 שקל. נו, כמה הכל ביחד? 600 שקל. נו, 600 שקל, לא רציני בכלל, מה אתה עושה צחוק?

600 שקל – 14 פסוקים התורה כותבת! על מה? על 600 שקל? הבן אדם משקיע פה מיליונים! מיליונים משקיע! זה ראשי תיבות. בן אדם השקיע פה 600 שקלים ומה אתה כותב עליי? לא ראשי תיבות – 14 פסוקים!

לא יכול להיות, איי איי איי... התורה באה ללמד אותנו פה יסוד גדול. אתה יודע איפה אני שם את האור בחיים שלך? אתה יודע איפה? איפה בורא עולם מסריט את החיים שלך? רק איפה שיש קושי. איפה שלא מסתדר לך, איפה שלא הולך – שם בורא עולם מסריט אותך.

איפה שהכל זורם ואתה מגיע לכולל ויש לך חשק ללמוד ואתה לומד ארבע שעות עם איזה חשק – הכל שם זה ראשי תיבות. הם מזכירים את זה בראשי תיבות.

אבל יום אחד שאתה מגיע "אין לי חשק ללמוד, עזוב, גם בבית שלא תדע.. באתי ללמוד". נו, כמה למדת? 10 דקות. מה נראה לך שעדיף זרוק לפח? איך אנחנו אומרים? עדיף שלא היית בא בכלל. 10 דקות? על מה? למה באת בכלל?

ואתה לא יודע שה-10 דקות האלו בורא עולם שם עליהם את כל האור!

אברהם אבינו באמת נתן מיליונים, אבל כשהכל היה נחמד, שהכל זרם, הכל נפלא. בורא עולם אומר "אה, זה?" בורא עולם אומר ראשי תיבות.

אבל איפה שיש לך קושי – עשה ברית מילה ודמו מטפטף, כתוב היה מטפטף, והיה כחום היום, איזה חום, איזה חום, ואיזה צער, צער גדול, והוא חולה – אה, ככה? פה! פה זה 14 פסוקים! פה טמון כל האור שיש אצל אברהם אבינו.

אבל זה לא נגמר בזה. הבאתי פה מדרש רבה. כותב המדרש רבה מה אברהם אבינו זכה באותם הרגעים שהוא התאמץ להכניס את שלושת האורחים האלו.

ההשפעה של "יוקח נא מעט מים"

אני קורא לכם את הלשון בבראשית רבה (מח, י): רבי אלעזר בשם רבי סמאי אמר: אמר הקדוש ברוך הוא לאברהם אבינו, אתה אמרת "יוקח נא מעט מים" – חיידק שאני פורע לבניך גם במדבר, גם ביישוב, גם לעתיד לבוא. במדבר – "אז ישיר ישראל את השירה הזאת עלי באר ענו לה". בארץ כנען – "ארץ נחלי מים עיינות ותהומות יוצאים בבקעה ובהר". לעתיד לבוא – "ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים".

על המים שאמרת "יוקח נא מעט מים" – כל באר מרים שהיה במדבר, היסוד שלו הגיע מאברהם אבינו!

אתה אמרת "ורחצו רגליכם" – חיידק שאני פורע לבניך במדבר, ביישוב ולעתיד לבוא. במדבר – "ורחצתך במים". ביישוב – "ורחצו". לעתיד לבוא – "אם רחץ השם מצואת בנות ציון".

כל יום הכיפורים זכינו בזכות מה שאברהם אבינו אמר "ורחצו רגליכם"!

אתה אמרת "והשענו תחת העץ" – חיידק שאני פורע לבניך במדבר, ביישוב, לעתיד לבוא. במדבר – "פרש ענן למסך". בארץ – "בסוכות תשבו שבעת ימים". ולעתיד לבוא – "וסוכה תהיה לצל יומם מחורב".

אתה אמרת "ואקחה פת לחם" – חיידק שאני פורע לבניך. "ויאמר השם אל משה הנני ממטיר לכם לחם מן השמיים", וכולי וכולי.

כל מה שאברהם אבינו עשה באותו רגע זה היה נראה לך כלום. יום כיפורים? חג סוכות? גם סוכות? גם יום מתן תורה שאנחנו קוראים את זה בתיקון של חג שבועות?

"באותה שעה ביקשו מלאכי השרת לפגוע במשה רבנו. עשה הקדוש ברוך הוא קלסתר פניו של משה דומה לאברהם. אמר להם הקדוש ברוך הוא: אין אתם מתביישים ממנו? לא זהו שירדתם אצלו ואכלתם בתוך ביתו? אמר הקדוש ברוך הוא למשה: לא ניתנה לך תורה אלא בזכות אברהם. שנאמר 'לקחת מתנות באדם', ואין אדם האמור כאן אלא אברהם אבינו, שנאמר 'האדם הגדול בענקים'".

יוצא שמתן תורה, חג סוכות, יום כיפורים – כל זה איפה טמון? איפה היסוד שלו היה? בזמנים האלו שאתה ראתה את אברהם אבינו מתאמץ על המצווה של הכנסת

300 עולמות – זה על התגברות

הגמרא כותבת: לעתיד לבוא בורא עולם נותן לכל צדיק וצדיק ש"י עולמות. ודרך אגב, שואל הרב פינקוס: שנאמר "להנחיל אוהביו י", יש זה ש"י. שואל הרב פינקוס: בסדר, בורא עולם צריך להנחיל ש"י, מי אמר לך עולמות? אולי ש"י שקלים? ש"י בתים, ש"י ארצות, עיירות, לא יודע מה. חז"ל אומרים עולמות. למה עולמות? מאיפה חז"ל המציאו עולמות?

אומר הרב פינקוס: אדם נוסע לאמריקה, נכנס לחנות ספרים, שואל "כמה עולה הספר הזה?" אומרים לו "הספר הזה עולה 20". מה 20? פה באמריקה זה 20 דולר. זה הדיבורים פה, 20 דולר.

הוא מגיע לצרפת, הוא שואל "כמה עולה הספר הזה?" אומר לו "20". מה 20? 20 יורו. זה פה הדיבורים, זה יורו.

מגיע לישראל "כמה זה עולה?" "20". מה 20? 20 שקל. זה הדיבורים.

אומר הרב פינקוס: בשמיים למעלה אתה יודע מה הדיבורים למעלה בשמיים? שמה הדיבורים זה עולמות! זה הדיבורים למעלה, זה לא הדיבורים של שקלים. שמה הדיבורים למעלה זה עולמות!

כל מעשה שאתה עושה יקר מאוד. אומר הגר"א: דע לך, 10 עולמות אתה מקבל רק על העשה טוב. 10 עולמות על כל העשה טוב שעשית כל החיים שלך. 300 עולמות על כל ההתגברות שהתגברת בחיים שלך!

יוצא שבן אדם מניח תפילין, לומד תורה, יושב בסוכה, קורא קריאת שמע, מתפלל, הכל – משהו נפלא ביותר. זה 10 עולמות. 10 עולמות זה. אבל מה שהתגברת, התגברת – שמה זה 300 עולמות! שם נותנים לך את שיא השכר! שמה הוא נמצא.

פרק תהלים שלך זה כמו 10 פרקי תהלים!

סיפור שקרה לפני שבועיים משהו כזה, סיפר איזה בחור צ"ק אחד השם ירחם, הוא חלה במחלה.

אתם יודעים, הצדיק הזה, הקדוש הזה, הרב בידרמן – כל יום שישי יש לו בין שלוש לארבע שעות. כל יום שישי הוא מתקשר לאנשים, מעודד אותם, אנשים שחולים ודכאוניים וכדומה, הוא מתקשר. כל יום שישי. חוץ ממה שהוא מסתובב אצל האנשים – רק טלפונים לעודד אנשים!

אחד האנשים שהוא מתקשר אליהם זה הבחור צ"ק הזה. זה בחור צ"ק שגר בחיפה. והרב בידרמן התקשר אליו יום שישי לפני שלוש שבועות ודבר איתו.

אומר לו הבחור "הרב, אתה יודע, יש לי בבית שני מיני צער. גם הצער שאני מצטער שההורים שלי רואים אותי בצורה כזאת חולה. במקום שההורים שלי ישמחו שאני בחור צ"ק טוב ואני מתחתן ומקים משפחה, הם רואים אותי בצורה כזאת. בנוסף, אחותי מתחתנת ואין לה אולם. אין אולם! אין לנו כסף להזמין אולם. אנחנו עושים את זה בחדר אוכל. ואני כואב לי על ההורים שלי בשני הצדדים – גם על החדר אוכל הזה שההורים עושים את החתונה בחדר אוכל, וגם שהם רואים אותי בצורה במצב הזה. כואב לי מאוד".

הרב בידרמן מדבר איתו, והבחור אומר לו "הרב, אתה יודע, היום, סך הכל היום, כל מה שהספקתי היום – הספקתי לקרוא 20 פרקי תהלים. זה מה שיצא לי כל היום".

אומר לו הרב בידרמן "אני רוצה להגיד לך שתדע – בקושי שלך, בניסיון שלך, פרק תהלים אחד שאתה קורא – זה כמו 10 ספרים למעלה בשמיים! שם מתייחסים לפי הקושי! וכיוון שיש לך קושי, תדע לך – פרק תהלים אחד בזמן הקושי זה 10 ספרים!"

סיפר הבחור הזה: "יום שלישי אחותי מתחתנת. יום ראשון נסעתי לבית חולים, עשיתי שם איזה טיפול. אומר 'שלא תדעו מצרות, לא יכולתי לזוז, אפילו למלל בפה שלי לא יכולתי, לעשות כלום, כלום! מה שהצלחתי להוציא מהפה שלי – פרק תהלים אחד. מזמור לתודה. חמישה פסוקים. זהו".

אחרי שסיימתי אמרתי 'ריבוננו של עולם! הרב בידרמן אמר לי שזה 10 ספרים. ריבוננו של עולם, אתה יודע, 10 ספרים לקרוא לפניך? אני רק רוצה שתסדר לאחותי שיהיה אולם. זהו. לא מבקש ממך כלום. שלאחותי, לפחות עם כל המכלול של הבעיות, לפחות שיהיה אולם'. זה מה שהוא ביקש.

בערב מתקשרת אמא שלו, אומרת לו 'אתה יודע בני? מצאנו אולם. הגיע איזה תורם ותרגם לנו אולם לחתונה של אחותך'."

פרק תהלים אחד בזמן הקושי – זה 10 ספרים!

כמה בן אדם צריך ללמוד פה מהפרשה שלנו. תדע לך – לא מסתכלים עליך כשהכל טוב לך והכל זורם והכל נחמד. מסתכלים עליך איפה שיש קושי.

וכל אחד יש לו את הקושי שלו, את המצבים שלו, את הימים שלו, את הזמנים שלו. תנצל אותם! זה הזמנים היפים ביותר בחיים שלך!

והשם יעזרנו על דבר כבוד שמו. אמן ואמן.

אורחים. שמה היה את כל מה שזכינו! למה? כי שמה זה הגיע מחמת צער. היה לו קושי מסוים לאברהם אבינו. בקושי הזה שם בן אדם קונה את כל עולמו.

איך זכית לכאלה ילדים מוצלחים?

יש צדיק אחד באשדוד, קוראים לו הרב פנחס שרייבר. כל בניו תלמידי חכמים, גדולי החבורה, ראשי ישיבות, משגיחים, כולם ענקים. ענקים באמת, באמת ענקים.

שאלו אותו יום אחד במה הוא תולה שהוא זכה לכאלו ילדים. מה הזכות שלו?

הוא אמר "אני אגיד לכם. היינו באירופה, העבירו אותנו דרך רוסיה, מרוסיה עברנו לילדי טהרן ועלינו פה לארץ. כשעלינו לארץ הכניסו אותנו לקיבוצים. כשהגענו לקיבוצים אמרו לנו 'בארץ ישראל אין כיפות. מה זה הכיפות האלו? בארץ ישראל אין כיפות'. אמרנו 'מה זה אין כיפות בארץ ישראל?' 'אין, אין כיפות'. ולקחו לנו את הכיפות.

אמרנו מה עושים? לקחנו את הפחי זבל של פעם – אולי גם היום משתמשים – זה חצי פח, חצי רשת כזה של השירותים, הקטנים האלו, ברשת. ושמונו על הראש. זה במקום כיפה.

והיו צוחקים עליי ומלעיגים עליי למשך שבועיים שלוש, עד שבסוף החזירו את הכיפה. אם יש לי איזה זכות שזכיתי – זה מאותם השבועות שהיו צוחקים עליי על הכיפה הזאת. בזכות זה זכיתי למה שזכיתי. אם יש לי משהו, זכיתי בשביל זה".

פלא פלאים! אנחנו היינו אומרים "רק שיעבור, רק שיעבור הקטע הזה, גמרנו, לא רוצה אותו, נחיה בשקט". ואתה לא יודע שדווקא שמה שאתה רואה שצוחקים עליך, מבזים אותך – שם טמונה כל ההצלחה שלך! שם בורא עולם שם את כל האור עליך!

כדרך אגב, הרב פנחס שרייבר ידע את כל יורה דעה בעל פה [כבר מגיל קטן]. הוא סיפר "איך אני יודע בעל פה? כי הגלו אותי עם אבא שלי לסיביר. אני הייתי בתור ילד קטן וכל בוקר היינו צריכים לעשות ריצת בוקר על השלג. ואבא אמר לי 'אנחנו רצים ביחד, אני חוזר לך על סעיף א' ביורה דעה ואתה חוזר אחריי'. וככה בכל ריצת בוקר למדנו את כל חושן משפט".

זה אומר כמה שעשינו זה לא כמו שצוחקים עליך. כשצוחקים עליך זה מאוד מאוד קשה. אתה יכול לרוץ בשלג, אתה יכול לעשות הכל – לא כשצוחקים עליך. אבל כשצוחקים עליך ואתה ממשיך להיות חזק – תדע לך ששמה אתה קונה את כל עולמך!

ניסיון גדול... ושכרו המופלג

כדרך אגב, הייתה איזה אישה אחת שהייתה עושה בייביסיטר אצל הרב פנחס שרייבר, והיא הרבה שנים לא זכתה לילדים. יום אחד היא חיכתה לאיזה פרופסור אחד, הזמינה תור. הפרופסור הזה אמר לה שרק בעוד אולי חצי שנה, ארבעה חודשים, משהו כזה, יגיע התור שלה. היא אמרה "טוב, אני אודיע להם היום, מחר".

כל יום היא הייתה עושה בייביסיטר אצל הרב שרייבר. אשתו הייתה יוצאת להיות מורה והוא היה מחכה. היא הייתה מגיעה בערך רבע לתשע, הוא היה הולך לכולל. אותו יום שהיה את הטיפול הרפואי שלה, היא נזכרה שלא הודיעה לרב פנחס שרייבר, לא הודיעה לאשתו שהיא מחר לא יכולה להגיע. עכשיו מסתכלת בשעון, היא כבר ראתה שכבר אשתו יצאה. ומה היא תעשה עכשיו?

התחילה לחשוב "מה אני אמורה עכשיו לעשות? זה תור שחיכיתי לו קרוב לחצי שנה. מצד שני, אם אני לא אבוא, אז הרב פנחס שרייבר הוא יישאר בבית לשמור על הילדים. אם אני אבוא, אז הוא יוצא לכולל ללמוד. נו, מה אני אעשה עכשיו?" זה לא ניסיון קל, באמת ניסיון גדול!

בסוף היא החליטה שמכיוון שהיא לא הודיעה, עדיף הלימוד תורה של הרב פנחס שרייבר. והגיעה בלי להודיע שום דבר.

כדרך נס, אולי תשעה או עשרה חודשים עברו ונולד לה בן. אחרי שנולד הבן היא כבר עזבה את הבייביסיטר, סיימה עם זה. אבל כעבור זמן מסוים היא רצתה עוד ילד. הזמינה תור אצל אותו פרופסור ההוא.

כשהגיע התור אמר לה הפרופסור "תשמעי גברת, את עקרה. אין מציאות שתביאי ילדים!"

אומרת "אבל יש לי ילד!"

אומר "תראי, מבחינה בריאותית אין מציאות. אם יש לך, זה רק נס."

היא אומרת "ברגעים האלו שהתלבטתי מה לעשות, הרגעים הקשים האלו שהתלבטתי מה לעשות – שמה קניתי את כל ההמשך שלי!"

לכן בן אדם ילמד מהפרשה שלנו – דווקא בזמנים שנראה לך הכי קשים, זה הזמנים הכי יפים. שם אתה קונה עולמך!

ולכן מוצאי שבת שקשה ללמוד, ערב שבת אחרי הסעודה שקשה ללמוד – אתה אומר לעצמך "אוי, עזוב, אני בכולל לומד ארבע חמש שש שעות רצוף". ואתה לא יודע שזה למעלה רומשים את זה בראשי תיבות. אבל אם אתה לומד אחרי הסעודה שאתה גמור, אתה לומד חמש דקות – זה 14 פסוקים!